

GENT IN 1863

Als gevolg van de Secessieoorlog kende de katoennijverheid te Gent een zeer ernstige crisis met als gevolg meer dan 5000 werklozen. 1862 was een jaar van honger en ellende. In 1863 woedt de burgeroorlog in de Verenigde Staten verder. Vooreerst zullen we dus het verder verloop van de crisis in de katoennijverheid behandelen.

Aantal katoenarbeiders :	aan het werk	zonder werk
12. 1.1863	4 767	5 390
16. 2.1863	4 325	5 832
23. 2.1863	4 112	6 045
23. 3.1863	4 882	5 275
20. 4.1863	5 012	5 147
18. 5.1863	4 972	5 145
15. 6.1863	5 064	5 093
13. 7.1863	5 166	4 991
17. 8.1863	5 183	4 974
14. 9.1863	5 495	4 662
12.10.1863	5 601	4 556
9.11.1863	5 571	4 586
7.12.1863	5 580	4 577

Deze getallen vragen toch enig commentaar. Met minimum aantal katoenarbeiders aan het werk kwam voor op 23.2.1863. Daarna komt er een lichte verbetering. We beschikken echter over geen gegevens in verband met het aantal wekelijkse werkuren, waardoor het onmogelijk is de evolutie van de werkloosheid te beoordelen. Een tweede bemerking betreft het aantal werklozen. We stellen vast dat het totaal aantal katoenarbeiders altijd gelijk blijft, nl. 10 157. Zeker werd dit getal bekomen als uitkomst van de aftrekking : aantal katoenarbeiders begin 1862 min aantal werklieden aan 't werk. Maar in 1862 en in 1863 zijn een aantal werklieden uitgeweken; vermoedelijk hebben wel enkelen een ander werk gevonden. Tenslotte : door de crisis in de katoenindustrie bloeit de vlasindustrie die zich uitbreidt en waardoor het aantal arbeidsplaatsen vermeerderd. We mogen aannemen, dat wel enkele katoenarbeiders in de vlasindustrie terecht komen. Is het opgegeven aantal werklozen dus niet nauwkeurig, toch is het een feit, dat in veel gezinnen armoede heerst.

12 Januari : De verkoop van katoenproducten is onbeduidend.

8 Februari : Prins Frederik der Nederlanden heeft aan de loge Le Sep-

tentrion driehonderd gulden geschonken bestemd voor de armen. Hierbij een woordje verklaring : in 1863 was le Septentrion nog aangesloten bij het Groot Oosten der Nederlanden.

20 Februari : De Beurzencourant geeft een beeld van de toestand. Vierhonderd fabriekarbeiders zijn tewerkgesteld aan openbare werken en verdienen van 7 tot 8 fr. per week. Achttien fabrieken liggen volledig stil. Tien katoenfabrieken werken op een vierde van hun capaciteit, drie fabrieken op een derde, vier fabrieken op twee derde en in acht fabrieken zijn al de arbeiders aan 't werk.

De volgende getallen geven ons een beeld van de gevolgen van de Seccesoorlog op de in- en uitvoer van ruw katoen in Engeland.

	Invoer : aantal balen	gewicht per baal	Uitvoer : aantal balen
1853	2 263 500	425 kg	349 610
1860	3 366 686	421 kg	608 260
1861	3 036 930	415 kg	677 320
1862	1 445 950	370 kg.	546 920

De produktie van ruw katoen bedroeg (aantal balen)

	1860	1861	1862
Verenigde Staten	2 580 843	1 842 610	72 369
Brazilië	103 050	99 120	133 807
West-Indië	9 956	10 390	21 486
Egypte	109 985	87 280	146 420
Oost-Indië	562 852	987 530	1 071 808

De Verenigde Staten waren dus de grootste katoenproducent ; van af 1862 werd betracht in de andere landen de katoenproductie op te voeren, zonder er nochtans in te slagen aan de vraag te voldoen.

Betreffende de liefdadigheid is weer heel wat te vermelden. De cavalcade van de Zonder Naam op 15 februari heeft 2042,81 fr. opgebracht. Een concert ingericht door de leerlingen van het Sint-Barbaracollege bracht 567 fr. op, som die geschonken werd aan het Sint-Vincentiusgenootschap en aan de Grijze Zusters. Voor een concert ingericht door de Melomanen heeft de koning ingetekend voor 2000 fr. Elke inschrijver krijgt drie broodkaarten om aan behoeftigen uit te delen; het overige van de opbrengst werd geschonken aan het Liefdadigheidsbureau. Het concert bracht netto 4960,50 fr. op. Een tweede uitgang van de cavalcade bracht 2634,32 fr. in de kas. De Maatschappij Les vrais Amis de la Charité heeft in zijn lokaal op Klein Turkije een teerlingwedstrijd ingericht; er waren 34 480 worpen aan tien centimes per

Ville de Bruxelles

AVEC PERMISSION DES AUTORITÉS.

DIMANCHE 15 MARS 1863.

Cavalcade Philantropique

ORGANISÉE PAR LE CERCLE

DES SANS NOM NON SANS CŒUR DE GAND

AU PROFIT DES

Ouvriers Gandois sans travail.

ITINÉRAIRE DE LA CAVALCADE.

Place d'Anvers, rue de Lacken, rue de la Vierge-Noire, marché aux Poulets, place St-Nicolas, rue du Midi (ancienne rue au Lait), rue des Pierres, rue de la Tête d'Or, Grand Place, rue de la Colline, marché aux Herbes, rue de la Madeleine, rue St-Jean, Vieille Halle au Blé, rue de l'Escalier, rue d'Or, rue de Ruysbroeck, rue de la Paille, place du Grand Sablon, rue de Bodenbroeck, rue de la Régence, place Royale, place du Palais, rue Ducale, rue de la Loi, rue Royale, boulevard Botanique, rue du Marais, rue Fossé aux Loups, rue Léopold, rue de la Reine, place de la Monnaie, rue Neuve, boulevard d'Anvers, station de l'Allée-Verte.

PROGRAMME.

1re PARTIE.

- 1° Peloton de cavaliers du régiment des Guides.
- 2° Musique du régiment des Grenadiers.
- 3° Noce flamande, représentée par la Société lyrique *Het Davidshof*, d'Oostacker.
- 4° 2 trompettes à cheval.
- 5° Groupe de cavaliers Circassiens.
- 6° La société Garibaldienne.
- 7° Les Oiseaux Mouches, c'est-à-dire qui se mouchent.

2e PARTIE.

- 8° Musique turque à cheval.
- 9° **L'ENFER.** Lucifer faisant un tour de promenade avec la belle Proserpine. Ils sont accompagnés de dames intimes, ministres, courtisans, valets et gardes de la *Cour de l'empire infernal*.
- 10° Ambassade perse. Ces ambassadeurs sont envoyés en Europe pour y étudier les costumes et usages, afin qu'à leur retour ils puissent entortiller les Perses de la même manière. Ils admirent principalement les cocinottes de nos dames comme moyen nouveau de locomotion future.
- 11° Les Dragons de Villars. Groupe formé par MM. les sous-officiers du 4e régiment d'artillerie, en garnison à Gand.

3e PARTIE.

- 12° Marchand de Kokedi; personnage renommé parmi la race enfantine pour l'excellence de ses pâtes de Jujubes et autres.
- 13° Caisse de la Cavalcade.
- 14° Groupe de cavaliers Japonais.

- 15° Char, représentant le navire : *l'Union des peuples*, avec mâture, cordages etc. équipé de 40 matelots, par les membres de la société *l'Union lyrique*, de Bruxelles.
- 16° **Le Ju-Ces-Club de Londres.** Groupe de cavaliers montés sur des chevaux de *Wisse*, n'ayant ni soif ni faim, et ne mangeant que quand l'appétit le leur ordonne, c'est-à-dire jamais. (*Vois ci-après pour leur Carrousel.*)

4e PARTIE.

- 17° **Entrée de Maximilien d'Autriche et de Marie de Bourgogne.**

(Cette entrée eut lieu à Gand après la mémorable victoire remportée sur les Français le 17 août 1479, à Guinegate.)

- a. 2 trompettes à cheval.
- b. Musique des corporations, représentée par la société *Grétry*, de Gand.
- c. Porte drapeau.
- d. Soldats bourgeois avec leurs *goedendags*.
- e. Les Corporations avec leurs écussons.
- f. Dais, sous lequel chevauchent l'archiduc Maximilien d'Autriche et Marie de Bourgogne.
- g. Groupe de chevaliers et de courtisans à cheval.
- h. Un piquet de cavaliers cuirassés.

5e PARTIE.

- 18° Musique du régiment des Carabiniers.
- 19° Groupe de soixante cavaliers en costumes divers.
- 20° Peloton de cavaliers du régiment des Guides.
La baie sera formée par des soldats de la garnison de Bruxelles.

La Cavalcade se mettra en marche à 4 heures précises.

PROPRIÉTÉ. — Déposé conformément à la loi.

worp, wat dus 3448 fr. opbracht. Met dit bedrag werden 9 896 broden uitgedeeld. De Zonder Naam trekt met haar cavalcade naar Brussel en doet er een rondgang met 300 ruiters en vier muziekmaatschappijen. De opbrengst bedroeg 13 941,92 fr. Er werden 173 109 geldstukken ingezameld, waarvan zestien goudstukken van 20 fr. en zeven goudstukken van tien fr.

Zonderling is wel, dat einde maart de kranten practisch geen aandacht meer schenken aan de crisis in de katoenindustrie. Enkel de Beurzen-courant, het blad van de oppositie, laat soms nog zijn stem horen. Zo op 9 juli : "Katoenfabrikanten beginnen enkele bedienden af te danken; dit is het bewijs, dat de toestand niet verbetert. Nochtans blijven de twee grootste fabrieken van onze stad de volle dag werken".

9 Augustus : Men vraagt twee kaarderijmeisjes voor een fabriek te Maroeuil bij Arras. Inlichtingen bij de voorzitter van de weversmaatschappij, Sint-Lievensstraat, 32, die het reisgeld zal betalen.

Om dit deel te eindigen, nog een bericht uit de Beurzen-courant. "Liberales Menschlievendheid". Het staat dus vast : de aardewerkers mogen maar drie dagen per week meer werken en trekken daarvoor de som van 4,80 fr. Daarmede moeten ze huishuur, vuur, licht, onderhoud, klederen, enz. betalen. En met de overschot moeten ze levensmiddelen kopen. Reken uit : huishuur : 1,00 fr., wasschen : 0,20 fr., kolen : 0,30 fr., herstellen klederen 0,20 fr., licht : 0,30 fr. Totaal : 2,00 fr. Blijft dus 2,80 fr. per week voor een gezin met vader, moeder, twee kinderen; dit is 40 centimes per dag of tien centimes per dag en per hoofd". De Beurzen-courant richt zich voornamelijk tot de kleine middenstand, die moet leven van de arbeiders en poogt deze stand voor de oppositie te winnen. Een feit is echter zeker : de toestanden waren tragisch.

Volgen we thans de gewone gebeurtenissen.

14 Januari : Gisteren is men de werken begonnen aan het kanaal, dat het kanaal van Brugge met de haven moet verbinden. (Verbindingskanaal) Naast het graven van het kanaal moeten nog een aantal bijkomende werken worden uitgevoerd : afwendig Kerkstraat, leggen van een draaibrug aan het begin van het kanaal, maken van twee brugjes over grachten door het kanaal doorsneden, bouwen van een brughuisje, bouwen van een brughuis aan het Tolhuis, het bouwen van een wachthuis voor de sluismeester aan het Tolhuis, bouwen van een draaibrug aan het Tolhuis. Het Verbindingskanaal is 2 158 meter lang, had een breedte van 38 m en op de bodem 12 meter. Het was vijf meter diep; 260 000 M3 aarde moesten weggegraven worden. De werken (57)

moesten in achttien maand voltooid zijn. Naast beide zijden van het kanaal komt een weg van 12 m. breedte.

Op 18 februari vernemen we, dat meer dan 600 werklieden delven aan het Verbindingskanaal.

21 Februari : Bij Bourdon in de Veldstraat is een koperen grafplaat gemaakt voor pastoor Van Steenkiste, die begraven is te Rooborst (gemeente op 3 km. van Strijpen en Munkzwalm). De plaat werd gegraveerd door A. Bressens, een leerling van Jan Béthune.

1 April : Men heeft een onderaardse gang ontdekt van het Gravensteen tot buiten de Brugse Poort. Toegang : 25 centimes. (?)

De gemeenteraad heeft het plan van schepen de Maere, dat de verplaatsing voorziet van de sluis aan de Braemgaten (= Watermolenbrug) aan de Brabantdam naar de Nederschelde goedgekeurd. Bij de minister van Openbare werken zal het belang van dit werk worden aangetoond.

5 April : Sedert het Klein Begijnhof eigendom is geworden van de bewoners worden daar heel wat werken uitgevoerd. Al de voorgevels worden geveerd in steentjes, omboord met wit aan deuren en ramen.

Van 1 april dragen het 1° en 2° regiment kurassiers de benaming van 3° en 4° lancers.

6 April : Lodewijk Eggermont, oud-burgemeester van Ledeberg is op 4 april in de omgeving van Brussel overleden.

8 April : De Taal is gansch het Volk vraagt aan de minister om niet enkel een wedstrijd voor Franse dichtkunst bestemd voor kantaten uit te schrijven, maar ook een wedstrijd voor Vlaamse dichtwerken in te richten.

16 April : Bij de Keizerpoort werd een steur van 80 kg. gevangen.

18 April : De gemeenteraad keurt een krediet van 100 000 fr. goed voor het uitvoeren van aardewerken.

De gemeenteraad keurde ook een reglement in verband met de politie op de kerkhoven goed. Dit vraagt een woord verklaring. Het kerkhofvraagstuk was een moeilijk probleem, dat heel wat inkt heeft doen vloeien in gans het land, bovendien had dit vraagstuk verschillende aspecten. Tot op het einde van het Ancien Regime was een begrafenis een louter godsdienstige aangelegenheid. Wel had Jozef II in de steden de kerkhoven doen verplaatsen naar de rand van de stad - zo ontstonden de drie Gentse kerkhoven Heuvelpoort, Dampoort en Brugsepoort (De Smetstraat) -, maar aan het karakter van de begrafenis was niets veranderd. De kerkhoven waren bezit van de parochiekerken. Na de Franse revolutie werd de burgerlijke stand opgericht en werd een over-

lijden ook een burgerlijke akt. Art. 15 van het decreet van 23 prairial jaar XII (1804) bepaalde : "Dans les communes où l'on professe plusieurs cultes, chaque culte doit avoir un lieu d'inhumation particulier, et dans le cas où il n'y aurait qu'un seul cimetière, on le partagera par des murs, haies ou fossés en autant de parties qu'il y a de cultes différents". Art. 16 van hetzelfde decreet bepaalde : "Les lieux de sépulture, soit qu'ils appartiennent aux communes, soit qu'ils appartiennent aux particuliers, seront soumis à l'autorité, police et surveillance des administrations municipales". Art. 17 bepaalde : "Les autorités locales sont spécialement chargées de maintenir l'exécution des lois et réglemens, qui prohibent les exhumations non autorisées et d'empêcher qu'il ne se commette dans les lieux de sépulture aucun désordre ou qu'on permette aucun acte contraire au respect du à la mémoire des morts".

Het gemeentereglement van 1863 bepaalde : "Zal gestraft worden met een boete van 15 fr. in alle geval waer de daed geen misdrijf of overtreding aan grooter straffen onderworpen daer stelt, al wie zal schuldig zijn weggenomen of vrijwillig verbroken te hebben een kruis, hekken, zerk of al ander grafteeken in een der kerkhoven gelegen op het grondgebied van Gent".

Het kerkhof van de Dampoort (Wasstraat) was eigendom van de kerkfabrieken van St.-Baafs, St.-Jacobs en het H. Kerst. Tot einde 1852 waren de concessies op het kerkhof - het aantal was zeer gering - door de kerkfabriek verleend. Begin 1863 verleende de gemeenteraad een concessie. De Bestendige Deputatie zal voorbehoud maken op het gemeenteraadsbesluit. Het probleem zal zelfs aanhangig gemaakt worden bij de minister, die op 11.2.1864 zal antwoorden : "La question de savoir dans quelles formes et au profit de qui les concessions de l'espèce doivent être accordées, constitue une des plus graves difficultés de la législation des cimetières." De minister besluit, dat de stad voorlopig verder concessies kan verlenen op voorwaarde van het antwoord op de vraag aan wie de prijs van de concessie toekomt.

Het kerkhofprobleem stelde zich niet enkel te Gent, maar ook in een aantal andere gemeenten. Verschillende malen zal dit vraagstuk in het parlement worden besproken. (voor meer gegevens : zie Prof. Luyckx). (1).

Op 11 juli zal de gemeenteraad de prijs van een concessie op het kerkhof bepalen. De prijzen waren

concessie 2 m ² : 20 fr. per m ²	} plus een gift van een vierde voor het Liefdadigheidsbureau
3 m ² : 30 fr. per m ²	
4 m ² : 40 fr. per m ²	
5 m ² : 50 fr. per m ²	
6 m ² : 60 fr. per m ²	

De prijzen waren dus : voor 2 m² : 50 fr., voor 3 m² : 118,50 fr., voor 4 m² : 200 fr., voor 5 m² : 312,50 fr.

Het gemeenteraadslid Hebbelynck stemde tegen met als gevolg, dat hij bij de komende gemeenteraadsverkiezing niet meer zal voorgedragen worden door de liberale associatie.

22 April : Het Hotel Royal op de Kouter werd verkocht voor 108 500 fr.

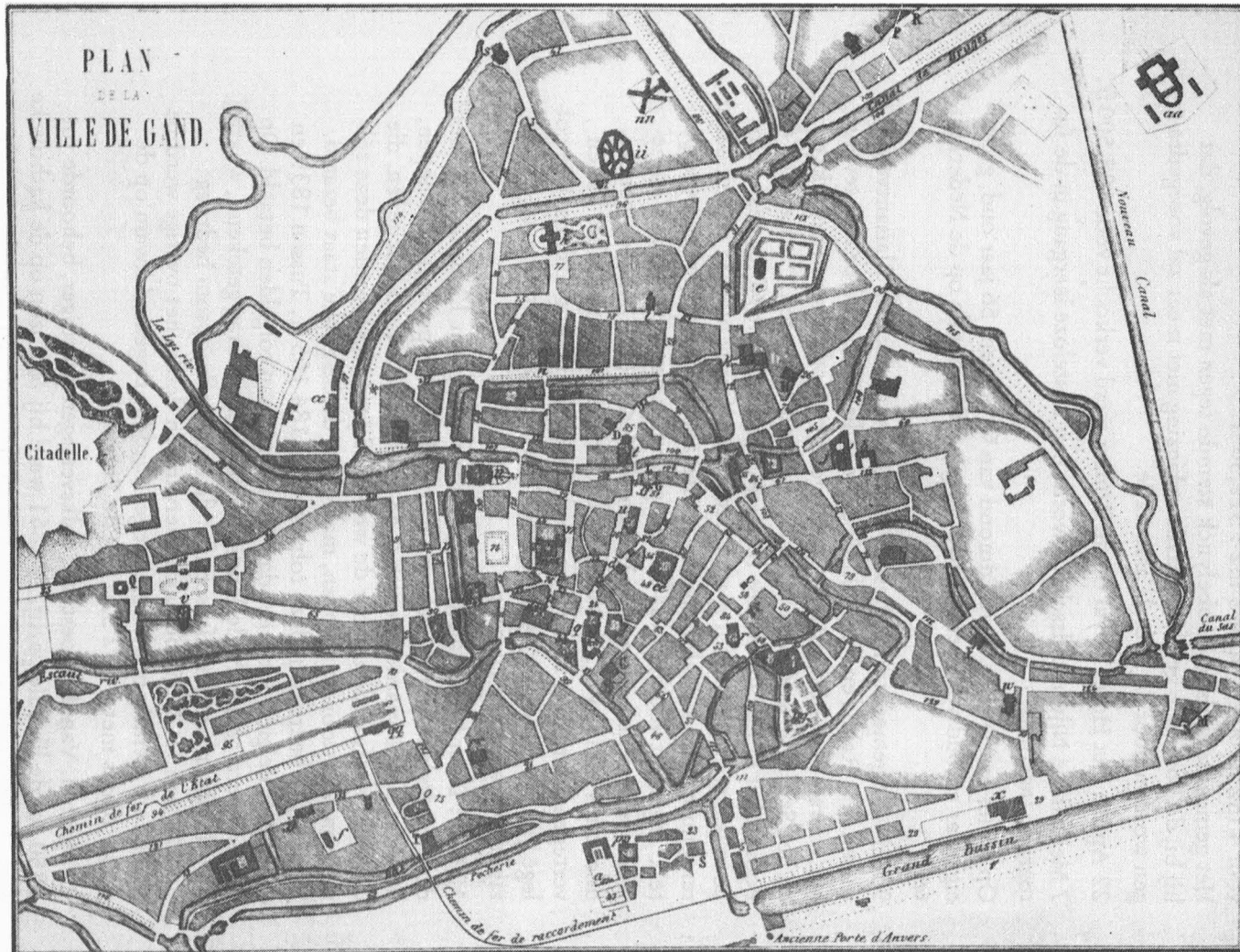
7 Mei : In de Nijverheidsschool wordt een kosteloze leergang in de fotografie ingericht.

Op 4 mei overleed te Gent Edmond van Grootven, 56 jaar oud, grondeigenaar en oud volksvertegenwoordiger. Hij woonde op de Nederkouter.

9 Mei : De gemeenteraad besluit de stadsgracht aan de Blaisantvest tussen het Rabot en het Tolhuis op te vullen. De raad besluit tevens het voorstel van het bestuur der Burgerlijke Godshuizen Poortakker en het St.-Jacobsgodshuis te verkopen goed te keuren. "Les enclos de Poortakker et de St.-Jacques forment à proprement parler des enclos de maisons construites il y a un siècle; leur état vétuste et de ruine leur rend impropres à l'habitation et les restaurations s'y font en pure perte". Tegen dit voorstel was protest gekomen van wege graaf Vaernewyck en familie en van wege Octave d'Alcantata en zijn echtgenote, dochter Vaernewyck. Ze verklaarden afstammeling in rechtē lijn en vertegenwoordigers te zijn van de schenkers van het godshuis. Het college van burgemeester en schepenen oordeelt dat de motieven onjuist zijn en verwerpt het protest.

12 Mei : Door het Belgisch-Nederlands verdrag van 19 april 1839 werd door Nederland een tol geheven van 1,12 gulden per ton op schepen, die naar België vaarden en van 0,38 gulden per ton voor schepen, die de Schelde afvaarden. Door de wet van 5 juni 1839 werden deze tolrechten niet door de schepen, maar door de Belgische staat betaald. Voor 1861 bedroegen deze tolrechten 2 184 105 fr. Tussen 1839 en 1863 had België voor meer dan 28 miljoen aan tolgelden betaald. Op 12 mei werd tussen Nederland en België een verdrag getekend, waarbij de tolrechten werden afgeschaft : de totale afkoopsom bedroeg 36 278 566 fr. België betaalde hiervan een derde, het overige werd betaald door twintig maritieme mogendheden. Engeland kwam op de eerste plaats met 8 782 320 fr. (zie Luyckx)

20 Mei : H. Van de Woestijne, volksvertegenwoordiger, behoorde tot 1850 tot de liberale partij. In 1861 werd hij verkozen op de katholieke lijst. Thans dient hij zijn ontslag in en stelt hij zich voor als kandidaat voor de senaat.

Plan van Gent van A. Willemyns (in *Guide de la ville de Gand ou description de ses monuments et de ses institutions précédé d'une notice historique* door C. L. Gyselinck 1862). Het plan geeft de toestand weer einde 1863.

EDIFICES PUBLICS ET ETABLISSEMENTS.

- a) Abattoir.
- b) Académie et musée.
- c) Arterveide (statue de Van).
- d) Bessroi.
- e) Beguinage (grand).
- f) — (petit).
- g) Bibliothèque.
- h) Casino.
- i) Château des comtes.
- j) Eglise des Augustins.
- k) — des Carmes déchaussés.
- l) — des Dominicains.
- m) — des Jésuites.
- n) — des Recollets.
- o) — Ste. Anne.
- p) — Ste. Barbe.
- q) — St. Bayon.
- r) — St. Jacques.
- s) — St. Martin.
- t) — St. Michel.
- u) — St. Nicolas.
- v) — St. Pierre.
- w) — St. Sauveur.
- x) Entrepôt.
- y) Hôpital civil (Byloke).
- z) Halle aux toiles.
- aa) Hospice Ouisista.
- bb) — des ophélieus.
- cc) — Van Ganeghem.
- dd) Hôtel du Gouvernement provincial.
- ee) — de Ville.
- ff) — de Poetrof (anc.).
- gg) Jardin Botanique.
- hh) — Zoologique.
- ii) Maison de Force.
- jj) Manège.
- kk) Palais épiscopal.
- ll) — de Justice.
- mmm) — de l'Université.
- nn) Prison cellulaire.
- oo) Babot.
- pp) Ruines de St. Bayon.
- qq) Station du chemin de fer de l'Etat.
- rr) Temple des protestants.
- ss) Théâtre (grand).
- tt) Théâtre (Minard).

- A) Alliance royal.
- B) Ecole industrielle.
- C) Ecole moyenne de l'Etat

Ecoles communales.

- D) Ecole supérieure pour demoiselles.
- E) Ecole payante pour filles, rue Courte du Jour, 286 élèves.
- F) Ecole payante pour filles, rue des Remouleurs, 250 élèves.
- G) Ecole communale pour garçons (n° 1), 458 élèves.
- H) Ecole communale pour garçons (n° 2), 690 élèves.
- I) Ecole communale pour garçons (n° 3), 425 élèves.
- J) Ecole communale pour filles (n° 4), 390 élèves.
- K) Ecole communale pour filles (n° 5), 490 élèves.
- L) Ecole communale pour filles (n° 6), 265 élèves.
- M) Ecole communale pour filles (n° 7), 389 élèves.
- N) Ecole communale pour garçons (n° 8), 592 élèves.
- O) Ecole communale pour filles (n° 9), 498 élèves.
- P) Ecole communale pour filles (n° 10), 330 élèves.
- Q) Ecole communale pour garçons (n° 11), 665 élèves.
- R) Ecole communale pour garçons (n° 12), 390 élèves.
- S) Ecole communale pour garçons (n° 13), 448 élèves.
- T) Ecole communale pour filles (n° 14), 540 élèves.

RUES

- 1. de l'Académie
- 2. des Agneaux.
- 3. d'Akkerem.
- 4. des Annonciades.
- 5. d'Anvers.
- 6. d'Assagt.
- 7. Avenue de la Cour.
- 8. Avenue de la Place d'Armes.
- 9. des Baguettes.
- 10. de Belle Vae.
- 11. de Brabant.
- 12. de Bruges.
- 13. de Bruxelles.
- 14. de la Calandre.
- 15. du Calvaire.
- 16. de la Catalogne.
- 17. de la Cathédrale.
- 18. de la Caverne.
- 19. des Champs.
- 20. Basses des Champs.
- 21. Charles-Quint.
- 22. Courte des Chevaliers.
- 23. Citadelle des Espagnols (ancien).
- 44. Cloître St. Bayon.
- 45. de la Colline.
- 26. de la Cour du Prince.
- 27. de la Croix.
- 28. Digue de Brabant.
- 29. Dok.
- 30. des Douze Chambres.
- 31. aux Draps.
- 32. des Epingles.
- 33. de l'Etoile.
- 34. Femmes-St.-Pierre.
- 35. Fossé d'Otton.
- 36. Fossé Ste. Elisabeth.
- 37. des Fontons.
- 38. du Gouvernement.
- 39. Hauts.
- 40. Haute-Porte.
- 41. de l'Hôpital.
- 42. du Jour (courte).
- 43. du Laitage.
- 44. du Marais (courte).
- 45. du Marais (longue).
- 46. Marché au Bétail (ancien).
- 47. — — (nouveau).
- 48. — au Beurre.
- 49. — — (petit).
- 50. — au Fil.
- 51. — aux Grains.
- 52. — aux Légumes.
- 53. — au Lin.
- 54. — aux Oieaux.
- 55. — au Poisson.

RUES

- 56. Marche aux Poulets.
- 57. — aux Veaux.
- 58. — du Vendredi.
- 59. aux Mariolaines.
- 60. des Meuniers.
- 61. de la Monnaie.
- 62. — — (courte).
- 63. — — (longue).
- 64. Neuve St. Jacques.
- 65. — St. Pierre.
- 66. d'Or.
- 67. d'Orange.
- 68. du Paradis.
- 69. Pécherie.
- 70. des Pelignes.
- 71. du Perroquet.
- 72. des Pierres (courte).
- 73. — — (longue).
- 74. Place d'Armes.
- 75. — Van Arievelde.
- 76. — de la Calandre.
- 77. du Casino.
- 78. — du Commerce.
- 79. — de l'Écluse.
- 80. — Grand Canon.
- 81. — Liévin Bauwens.
- 82. — Lion d'Or.
- 83. — du Sablon.
- 84. — St. Jacques.
- 85. — St. Michel.
- 86. — St. Pharaïde.
- 87. Plaine St. Bayon.
- 88. — St. Pierre.
- 89. du Polvre.
- 90. du Pont Madou.
- 91. de la Porte de Bruges.
- 92. — — Courtral.
- 93. des Prêtres.
- 94. Promenade du boulevard Frère-Orban.
- 95. Promenade du boulevard du Jardin Zoologique.
- 96. Promenade de la Coupure (rive droite).
- 97. Promenade de la Coupure (rive gauche).
- 98. Promenade (Nouvelle).
- 99. Quai du Bas-Escal.
- 100. — au Blé.
- 101. — au Bois.
- 102. — des Dominicains.
- 103. — de la Grue.
- 104. — aux Herbes.
- 105. — de la Lièxe.
- 106. — du Nord.
- 107. — des Recollets.

RUES

- 108. Quai St. Antoine.
- 109. — du Sud.
- 110. — aux Tilleuls.
- 111. — de la Tour Rouge.
- 112. des Remouleurs.
- 113. Rempart du Béguinage.
- 114. — de la Byloke.
- 115. — de Plaisance.
- 116. — de la Porte de Bruxelles.
- 117. Royale.
- 118. St. Amand.
- 119. St. Georges.
- 120. St. Jean.
- 121. St. Liévin.
- 122. Ste. Marguerite.
- 123. St. Michel.
- 124. St. Sauveur.
- 125. du Savon.
- 126. du Soleil.
- 127. — — (Haute).
- 128. de la Station.
- 129. Terre-Neuve.
- 130. du Théâtre.
- 131. de la Tour Rouge.
- 132. aux Vaches.
- 133. de la Vallée.
- 134. du Vieux-Bourg.
- 135. des Violettes (courte).
- 137. d'Ypres.

30 Mei : De gemeenteraad keurt een krediet van 35 000 fr. goed voor he leggen van voetpaden in de Kortrijksepoortstraat en in de Sint-Jacobsnieuwstraat.

Op voorstel van schepen G. Callier besluit de gemeenteraad de rol voor vondelingen af te schaffen. (zie artikel De Vondelingen te Gent in de 19° eeuw Ghendtsche Tydinghen 1974 blz. 139) Aan de Société Linière Gantoise wordt de toelating gegeven een deel van het Augustijnenvaartje, die door haar eigendom vloeit, gedeeltelijk te overwelven. Aan Verhoest-Tertzwijl wordt de toelating verstrekt een deel van de Oude Schelde te overbouwen.

9 Juni : Heden had er verkiezing plaats voor de Kamers van Volksvertegenwoordigers in de provincies West-Vlaanderen, Brabant, Antwerpen, Namen en Luxemburg en voor de Senaat in de provincies Oost-Vlaanderen, Henegouwen, Limburg en Luik. De wet op de studiebeurzen was de voornaamste inzet van de kiesstrijd. Deze was zeer heftig. Op 18 mei publiceerde Le Bien Public een schrijven van bisschop Malou van Brugge : "Les électeurs qui voteront pour les candidats catholiques ou conservateurs voteront pour l'Eglise catholique, ses droits et sa liberté. Ceux qui voteront contre ces candidats voteront contre l'Eglise catholique et repousseront virtuellement sa liberté et ses droits". Op 8 juni verscheen in L'Echo des Flandres het manifest van de Association libérale constitutionnelle de l'arrondissement de Gand. "Il veut que le pouvoir émane de la nation et non du clergé. Il regarde le soin de répandre l'instruction comme un des premiers devoirs de l'état".

In het kiesarrondissement Gent waren er 6030 stemmen uitgebracht. (meerderheid : 3016)

Liberalen		Katholieken	
De Cock Aug.	3026 st.	H. Van de Woestyne	3000 st.
Gheldolf Alb.	3043 st.	F. D'Hoop-Lefevre	2934 st.
Grenier-Lefebvre	3062 st.	J. Casier	2924 st.

Er was ook een tussentijdse verkiezing voor de Kamer voor de vrijgekomen zetel van Van de Woestyne. Hier won burgemeester Ch. de Kerchove met 3023 stemmen tegen E. Cannaert met 2962 stemmen. We kunnen vaststellen, dat het verschil in aantal stemmen zeer gering was. De katholieke partij verloor zijn drie senatorzetels en een kamerzetel.

Toch is het wenselijk even nader stil te staan bij de uitslag van deze verkiezing. Er waren 6554 stemgerechtigden, waarvan 3603 woonachtig te Gent en 2951 woonachtig in de overige gemeenten. Er waren

Gand, le 25 Mars 1843
M. D'Armenthère Com. m. n. l. e. Gand
H. VANBESVIEREN GIEB,
 Rue des Foulons, 15.

twaalf stembureaus, waarvan drie voor enkel Gentenaars (a), vier voor enkel niet-Gentenaars en vijf voor stemgerechtigden van de beide groepen (c). Daar de uitslagen aantonen, dat het aantal stemmen per kandidaat slechts geringe verschillen vertonen, onderzoeken we enkel de stemmen van de liberale kandidaat De Cock en van de katholieke kandidaat Van de Woestyne.

	Gent (a) Niet-Gent (b)		Gemengd (c)		Totaal
			Gent	Niet-Gent	
Stemgerechtigden	1 320	2 328	2 283	623	6 554
Opgekomen kiezers	1 222	2 102	2 133	573	6 030
Afwezig	7,4%	9,7%	6,8 %		8 %

Uitgebrachte stemmen					
De Cock	816	656	1 422 + 132		3 026
% stemmen	66,76 %	31,20 %	66,7% 23 %		
Van de Woestyne	401	1 445	711 + 441		3 000
% stemmen	32,81 %	68,7 %	33,3% 76,9%		

Voor de getallen in het raam beschikten we enkel over het totaal; we hebben ze berekend in verhouding met het aantal afwezige kiezers en het aantal uitgebrachte stemmen in de bureaus van de groepen a en b. We stellen vast, dat ongeveer twee derde van de uitgebrachte stemmen van Gentenaars gaan naar een liberale kandidaat, terwijl wat meer dan twee derde van de uitgebrachte stemmen van niet-Gentenaars gaan naar de katholieke kandidaat. De politieke tegenstelling stad-platteland is erg duidelijk.

Hetzelfde verschijnsel stellen we vast bij de verkiezing voor de Kamer.

Ch. de Kerchove	820 st.	640 st.	1 563 st.	3 023 st.
	67,1 %	30,4 %	57,7 %	
E. Canaert	392 st.	1 442 st.	1 119 st.	2 953 st.
	32,0 %	68,6 %	41,3 %	

Hier ligt wel de reden, waarom bij de komende gemeenteraadsverkiezingen enkel de liberale partij een lijst zal indienen.

20 Juni : De gemeenteraad keurt de aanbesteding voor het dempen van de stadsgracht tussen het Rabot en het Tolhuis goed. De aannemer moet de voorkeur geven aan werkloze katoenarbeiders.

Ook het ontwerp van de architecten Paul en Van Huffel voor het vergroten van het burgerlijk hospitaal wordt goedgekeurd. De uitgaven zullen bedragen :

bouwwerken hospitaal	1 049 717,70 fr.)	1 098 111,50 fr.
bouwen materniteit	48 393,80 fr.)	

STAD GENT.

Onthulling des Standbeelds

VAN

JAKOB VAN ARTEVELDE.

Het Kollegie van Burgemeester en Schepenen

Berigt zyne bestuurden dat de stoet ingerigt op Maendag, 14 dezer, om 2 ure namiddag, op de Stadhuisplaets, ten einde de plegtigheid der onthulling van **JAKOB VAN ARTEVELDE'S STANDBEELD** by te woonen, zich naer de Vrydagmarkt begeven zal, langs de volgende straten : Stadhuisplaets, Catalognestraet, Koormarkt, korte Munte, lange Munte.

Gedaen ten Stadhuize, den 12 Septembre 1863.

K. DE KERCHOVE.

De Gemeente Sekretaris,

K. WAELBROECK.

Le Collège des Bourgmestre et Echevins

Informe ses administrés que le cortège forme le Lundi, 14 de ce mois, à 2 heures de relevée, sur la place de l'Hôtel-de-Ville, à l'effet d'assister à la cérémonie de l'inauguration de la Statue de **JACQUES VAN ARTEVELDE**, se rendra au marché du Vendredi, par les rues suivantes : Place de l'Hôtel-de-Ville, rue de la Catalogne, marché aux Grains, rue courte de la Monnaie, rue longue de la Monnaie.

Fait à l'Hôtel-de-Ville, le 12 Septembre 1863.

CH. DE KERCHOVE.

Le Secrétaire Communal,

C. WAELBROECK.

Het bestuur van de Burgerlijke Godshuizen zal als volgt de uitgaven financieren :

1 verkoop gronden Rabotstraat en Begijnhoflaan	125 000 fr.
2 verkoop landbouwgronden	400 000 fr.
3 verkoop Poortakker	105 000 fr.
4 verkoop Sint-Jacobsgodshuis	70 000 fr.
5 verkoop gronden oud Stapelhuis (Coupure)	100 000 fr.
	<hr/>
	800 000 fr.

De stad Gent zal voor het overige bedrag tussenkomen.

De materniteit zal gebouwd worden op de plaats, vroeger ingenomen door het doofstommengesticht voor jongens van de Broeders van Liefde en overgebracht naar Rooigem.

Ten slotte keurt de gemeenteraad nog een besluit goed, waarbij het Bestuur van de Burgerlijke Godshuizen de toelating krijgt twee straten aan te leggen op de gronden van de bleekweide van het Begijnhof : het zijn de Van Wittenberghestraat, die bijna volledig ligt op een gedempte gracht en de Verspeyenstraat. Beide namen herinneren aan weldoeners van het Bestuur van de Burgerlijke Godshuizen.

11 Juli : De gemeenteraad keurt het voorstel van het Bestuur van de Burgerlijke godshuizen om het Sint-Jacobsgodshuis te verkopen en er een straat aan te leggen goed. (Van Caeneghemstraat)

15 Juli : De Koormaatschappij heeft zijn nieuw lokaal in de Bagattenstraat ingehuldigd. De plannen werden getekend door architect Leclerc-Restiaux; het gebouw omvat een concertzaal, een drinkzaal en een grote tuin.

Het nieuw reglement voor de huurrijtuigen aan het station bepaalt, dat de koetsiers behoorlijk moeten gekleed zijn en een hoed in toileciré met er op het nummer van hun rijtuig dragen. De prijs van een rit binnen de stad bedraagt een frank voor de vigilanten en vijftig centimes per persoon voor omnibussen, welk ook het uur van de dag.

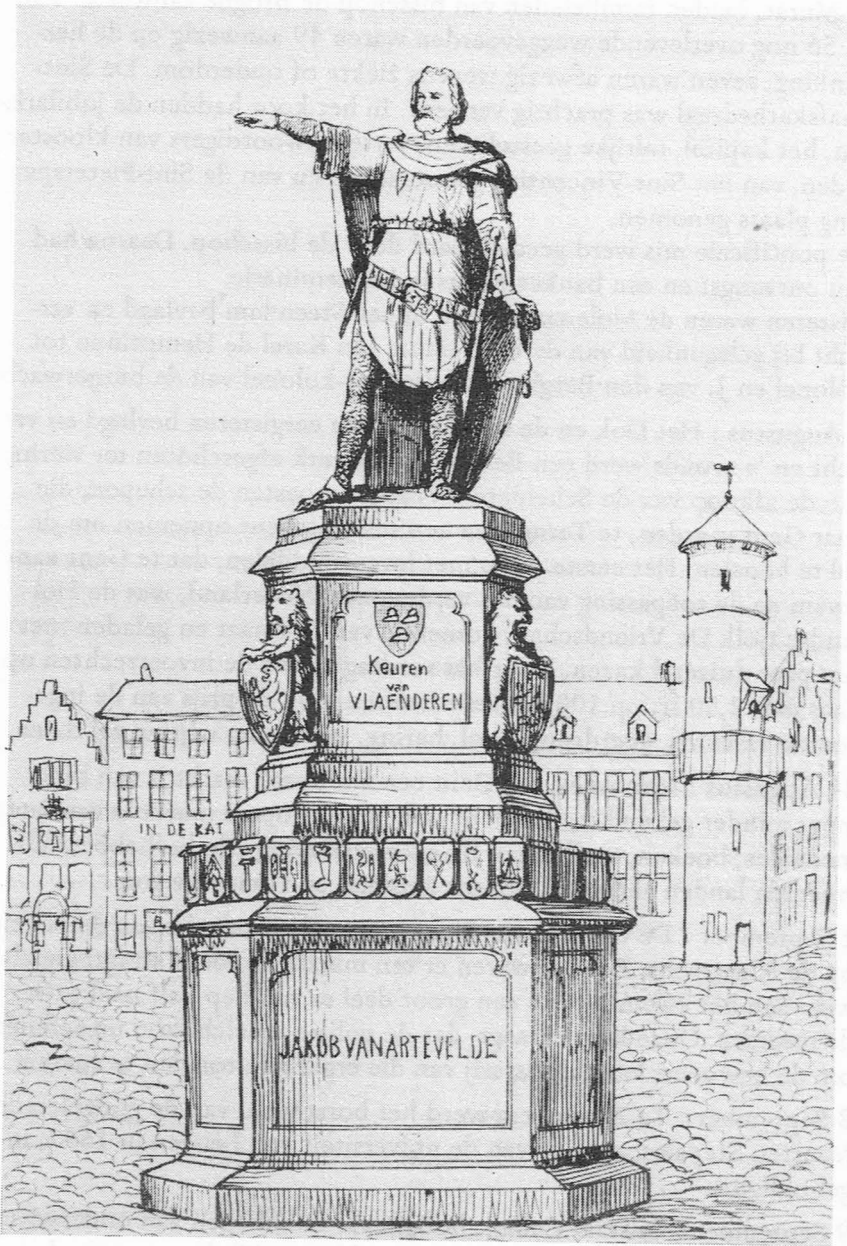
29 Juli : Heden werd met luister de 50° verjaring van de verdrijving van de seminaristen uit Gent herdacht.

Vooraf zeer bondig wat verklaring. Bisschop prins Maurice de Broglie, die in 1806 bisschop Fallot de Beaumont had opgevolgd, kwam om talrijke redenen - waaronder het Romeins vraagstuk - in conflict met Napoleon. Op het Nationaal Concilie, samengeroepen door Napoleon te Parijs met de bedoeling de houding van paus Pius VII te doen afkeuren, verdedigde bisschop de Broglie de vrijlating van de paus. Hierop liet Napoleon de bisschop gevangen nemen; hij werd eerst opgeslo-

ten te Vincennes, daarna verbannen naar Beaune in Bourgondië en tenslotte gevangen gezet op het eiland Ste.-Marguerite bij Antibes “aux murs épais, aux barreaux inébranlables qu’avait jadis habitée l’homme au masque de fer”. Na een reeks moeilijkheden werd door Napoleon de la Brue de Saint Bazille aangeduid als bisschop. De nieuwe bisschop werd te Gent slecht ontvangen. In de grote mis op 25 juli 1813 waren slechts drie seminaristen van de 36, die er moesten zijn, aanwezig. Op de 1200 priesters van het bisdom kozen nauwelijks een dertigtal de zijde van de nieuwe bisschop. De prefect B. Desmoussaux bracht de namen van de opstandige seminaristen op de lijst van de conscriptie. De seminaristen E. van den Hecke en Emm. Helias d’Huddeghem, die als de leiders van de rebellen werden beschouwd, werden opgesloten in de gevangenis Ste.-Pélagie te Parijs. Honderd achteventig seminaristen werden verbannen naar het Duitse eiland Wesel, waar ze ingelijfd werden in een artillerieregiment. Vijfenvijftig seminaristen zouden hun land niet terug zien en kwamen om van ontberingen. In 1840 werd in de O.L.Vrouw ter Engelen en Sint-Jozefkapel in de Sint-Baafskathedraal een epitaaf van de weggevoerden van 1813 geplaatst : het bestaat uit drie witmarmeren gedenkplaten met wapenschilden en naamlijst. (2)

“In de hoofdkerk van Sint-Baefs te Gent, namentlyk in de capelle van *Onze-Lieve-Vrouw ter engelen* (gewoonlyk genoemd *Capelle van den H. Joseph*) is in het jaer 1840, onder het bestier van Mgr Boussen, bisschop van Brugge, door het toendoen van de geestelykheid dier beide steden, een gedenkstuk opgeregt, bestaende uit eene groote plaet van wit marmer, waer, op dry reien, de namen ingesneden zyn van de overledenen, welke die vervolging onderstaen hebben. In de middenrei staen de namen der *seminaristen*, en in de rei naer den regten kant staen de namen der *studenten*, welke gedurende de vervolging omgekomen zyn. In de rei naer den linken kant komen, naer mate dat zy sterven, de namen van die, welke de vervolging overleefd hebben. Aen het hoofd van het gedenkstuk, in meer vooruitkomende letters, zyn de namen gegraveerd van bisschop, generael-vicarissen, oversten en professors van het seminarie”. P. J. Van der Moere vertelde deze geschiedenis in zijn boek “De jonge levieten van het Seminarie van Gent te Wezel, te Parijs, enz. met eene voorafgaende levensschets van den Cardinael Franckenberg en een overzicht der kerkelyke gebeurtenissen van het jaer 1801 tot 1814” (Brussel, 1856). Het werk verscheen ook in het Frans te Gent in 1863 “Récit de la persécution endurée par les seminaristes du diocèse de Gand en 1813 et 1814 à Wezel, à Paris, etc. Coup d’oeil sur l’histoire de l’Eglise dans ses rapports avec ce dio-

cèse de 1800 à 1814”.

Op de plechtige herdenking waren prins Albert de Broglie en markies de Murat, beiden familieleden van bisschop de Broglie aanwezig. Van de 56 nog overlevende weggevoerden waren 49 aanwezig op de herdenking; zeven waren afwezig wegens ziekte of ouderdom. De Sint-Baafskathedraal was prachtig versierd. In het koor hadden de jubilarissen, het kapitel, talrijke geestelijken, vertegenwoordigers van kloosterorden, van het Sint-Vincentius genootschap en van de Sint-Pieterspenning plaats genomen.

De pontificale mis werd gecelebreerd door de bisschop. Daarna had een ontvangst en een banket plaats in het seminarie.

Gisteren waren de Molenaarsstraat en het Steendam bevlagd en verlicht bij gelegenheid van de benoeming van Karel de Hemptinne tot kolonel en J. van den Berghe tot luitenant-kolonel van de burgerwacht.

5 Augustus : Het Dok en de schepen waren eergisteren bevlagd en verlicht en 's avonds werd een Bengaals vuurwerk afgeschoten ter viering van de afkoop van de Scheldetol. Vroeger moesten de schepen, die naar Gent vaarden, te Terneuzen een scheepsagent opnemen om de tol te bepalen. Het eerste schip met levensmiddelen, dat te Gent aankwam na de toepassing van het verdrag met Nederland, was de Hollandse tjolk De Vriendschap, komende van Alkmaar en geladen met een paar duizend kazen. Door het verdrag zullen de invoerrechten op kaas met 2,50 fr. op 100 kg. verminderen; ook de prijs van de ingevoerde verse vis, aberdaan, schol, haring, stokvis en wijting zal dalen.

24 Augustus : Men weet, dat Gent een Europese markt is van bloemen; minder gekend is, dat Gent ook een Europese markt is van oude medailles, boeken, oudheden. Bij elke verkoping zijn liefhebbers uit vreemde landen aanwezig, tot uit Rusland en Hongarije toe.

2 September : De Gazette van Gent vestigt de aandacht van de politie op de Rietgracht. Zondag waren er ten minste honderd straatbengels weer aan het zwemmen en een groot deel er van liep half naakt over de meersen. Onze krant vraagt, dat de politie toezicht zou uitoefenen om de bewoners van de Visserij van die ergerlijke tonelen te sparen.

8 September : Te Zomergem werd het borstbeeld van de godgeleerde Maarten Steyaert, primus van de universiteit van Leuven in 1647, ingehuldigd.

9 September : Gustaaf Callier, hoogleraar en schepen van onderwijs, overleed op 9 september 1863. Hij werd burgerlijk begraven op het kerkhof aan de Dampoort.

ONTROUWING

van

VAN ARTEVELDE'S
STANDBEELD

14 September
1863.

CANTATE

van

N. DE STANBERG en F. A. GEVAERT

KONINGLYKE
Koormetschappy
van
GENT.

Druk van C. VAN MELLE, Antwerpen en Gent.

Maandag 14 september : Heden wordt het standbeeld van Jacob van Artevelde met grote feestelijkheden onthuld. (zie afzonderlijk artikel)

4 October : Het beluik Poortakker op de Houtlei met gebouwen en gronden werd verkocht voor 105 000 fr. aan Jozef de Hemptinne. De naam van de koper wijst er op dat de kapel, een der oudste bidplaatsen van Gent, haar godsdienstige bestemming zal behouden. (G. v. Gent).

Op 1 oktober werd het "Instituut St.-Amand, école moyenne catholique" geopend. Half pension : 300 fr. per jaar (middag- en vieruurtje), kwart pension : 100 fr. per jaar (enkel vieruurtje).

21 October : Te Gent overleed Richard Raepsaet, vicaris-generaal. Hij werd geboren te Oudenaarde op 8 november 1789. Als seminarist wed hij in 1813 naar Wesel verbannen. Hij werd tot priester gewijd in 1815, werd in 1834 kanunnik, in 1849 aartsdiaken en deken van het kapitel en in 1856 vicaris-generaal.

22 October : Gisterenavond is de in aanbouw zijnde kerk Sint-Jan-Baptiste ingestort. Het gehele gebouw is niets anders dan een puinhoop.

26 October : Snellaert, ondervoorzitter van een afdeling van het Vlaamsch Verbond, raadt de leden aan niet deel te nemen aan de verkiezing, gezien geen enkel kandidaat heeft verklaard het programma van het Vlaamsch Verbond goed te keuren.

27 October : Heden was er verkiezing voor de gemeenteraad. Enkel de liberale partij stelde kandidaten voor. Er was dan ook weinig kiesstrijd. Er waren 3870 stemgerechtigde; 1850 kiezers brachten een stem uit.

De volgende kandidaten werden verkozen :

de Kerchève Ch.	1 715 st.	Guequier-De Coster J.	1 702 st.
De Maere-Lemnander	1 704 st.	Colson Ch.	1 693 st.
De Leu A.	1 713 st.	Vuylsteke Jourd.	1 700 st.
De Cock A.	1 723 st.	De Coster-Wittockx J.	1 689 st.
Lebègue K.	1 702 st.	Morel Eugène E, directeur	
Neyt A.	1 706 st.	La Lys	1 688 st.
de Hemptinne J.	1 712 st.	Voituron P., advocaat	1 618 st.
Van Aelbroeck M.	1 707 st.	Laurent Fr., hoogleraar	1 611 st.

Van de vijftien uittredende gemeenteraadsleden hadden Van Ackere, Antheunis en Hebbelynck zich niet meer voorgesteld en werden vervangen door Morel, Voituron en Laurent.

's Anderendaags had er een verkiezing plaats ter vervanging van de twee overleden gemeenteraadsleden G. Callier en Manilius. Hier wer-

den prof. Aug. Wagener en Vanderhaeghen-De Dobbelaere verkozen.

Op 29 oktober zal Le Bien Public schrijven : "Les candidats de la loge ont été élus sans lutte. On remarquera qu'une centaine de libéraux ont fait une distinction entre M. de Kerchove et M. Laurent. Ces bonnes dupes croient sans doute qu'entre les principes de ces deux personnages il y a quelque différence. C'est une erreur; ce qui distingue M. Laurent de M. de Kerchove, c'est la franchise". Reeds op 12 oktober had men in Le Bien Public kunnen lezen : "Une assemblée maçonnique a eu lieu, ces jours derniers dans notre ville, réunion dans laquelle les candidats suivants ont été adoptés pour les prochaines élections communales : Paul Voituron, Wagener, Laurent, Dervaux. On parle aussi de M. Charles Verbessem. Le notaire Van Ackere, fatigué des meneurs de l'hôtel de ville, n'accepte plus le renouvellement de son mandat".

4 November : Men vraagt 35 goede mekaniëkwevers voor het gesticht Houlard te Rijsel. Reïsgeld zal verschaft worden door de Heer Jan De Ridder in De Vriendschap, Sint-Lievensstraat 32 bij wie men nadere inlichtingen kan bekomen. (Beurzen-Courant)

8 November : Te Koop. Sint-Pharaildeplaats en Kraanlei. Eigendom bestaande uit een kelderhuis, van ouds genoemd het Kelderken Gods op de St.-Pharaildeplaats, 4 en drie aan elkaar palende huizen met erven, kelders, waterpompen; beneden en bovenkamers, uitmakend de hoek van de St.-Pharailde plaats en de Kraanlei. Samen 203 M2. Verdeeld in vier kopen. Thans jaarlijkse opbrengst 2455 fr.

11 November : Gisteren heeft advocaat Goudry voor het beroepshof in het Vlaams gepleit. De gemeenteraad van Ledeberg heeft besloten de straten met gas te verlichten.

13 November : Heden overleed Philippe-Auguste De Rote. Geboren te Gent in 1808 behaalde hij de diploma's van doctor in de wijsbegeerte en van doctor in de rechten. Hij werd hoogleraar in december 1830, was rector in 1838 en administrateur-directeur van de universiteit in 1848. Hij werd burgerlijk begraven. Hij was de schoonvader van prof. Wagener.

Op 15 november overleed Pierre De Ryckere. Hij was geboren te Gent in 1793 en werd in 1817 hoogleraar aan de pas opgerichte Gentse universiteit. Van 16 oktober tot 31 december 1830 was hij gouverneur van Oost-Vlaanderen; hij was ook lid van het Nationaal Congres van 10 november 1830 tot 17 januari 1831. Hij verliet de universiteit in 1831.

15 November : 54 afgevaardigden van Gentse werkersmaatschappijen

DE JONGENS VAN GENT OF 'T VOLK VAN ARTEVELDE.

VOLKSLIED.

Woorden van N. DESTANBERG.

Muziek van KAREL MIRY.

All^o con brio.

PIANO

Voor e - ten, drin - ken, zin - gen, springen, Wie zijn der

ff *Einde.* *p*

nooit ze le - ven beu? Wie kent er 't fijn van al die din - gen? Wie vlecht al

d'an - de - ren den queu? *mf* 't Zijn de jon gens van Gent, ——— 't ls

'tvolk der Ar - te - vel - - den, Zij^{rf} zijn als moe - dig' hel - - den, Toch o - ver - al ge -

-kend 'tIs 'tvolk van Ar - te - vel - - de, 'tZijn de jon gens van Gent!

2° Koeplet.

Wie kan zich uit den zak ver - blij - den? Wie houdt er van geen lang dis - - cours? Wie kan geen ar - men mensch zien lij - den? Wie peist er op zijn ar - me broërs? 'tZijn

3° Koeplet.

Wie houdt er van geen kwa - de ton - ge? Die al - les af spiedt, al - les pluist? En wie ver - acht de krom - me spron - ge? Wie heeft voor sprek: recht voor de vuist? 'tZijn

4° Koeplet.

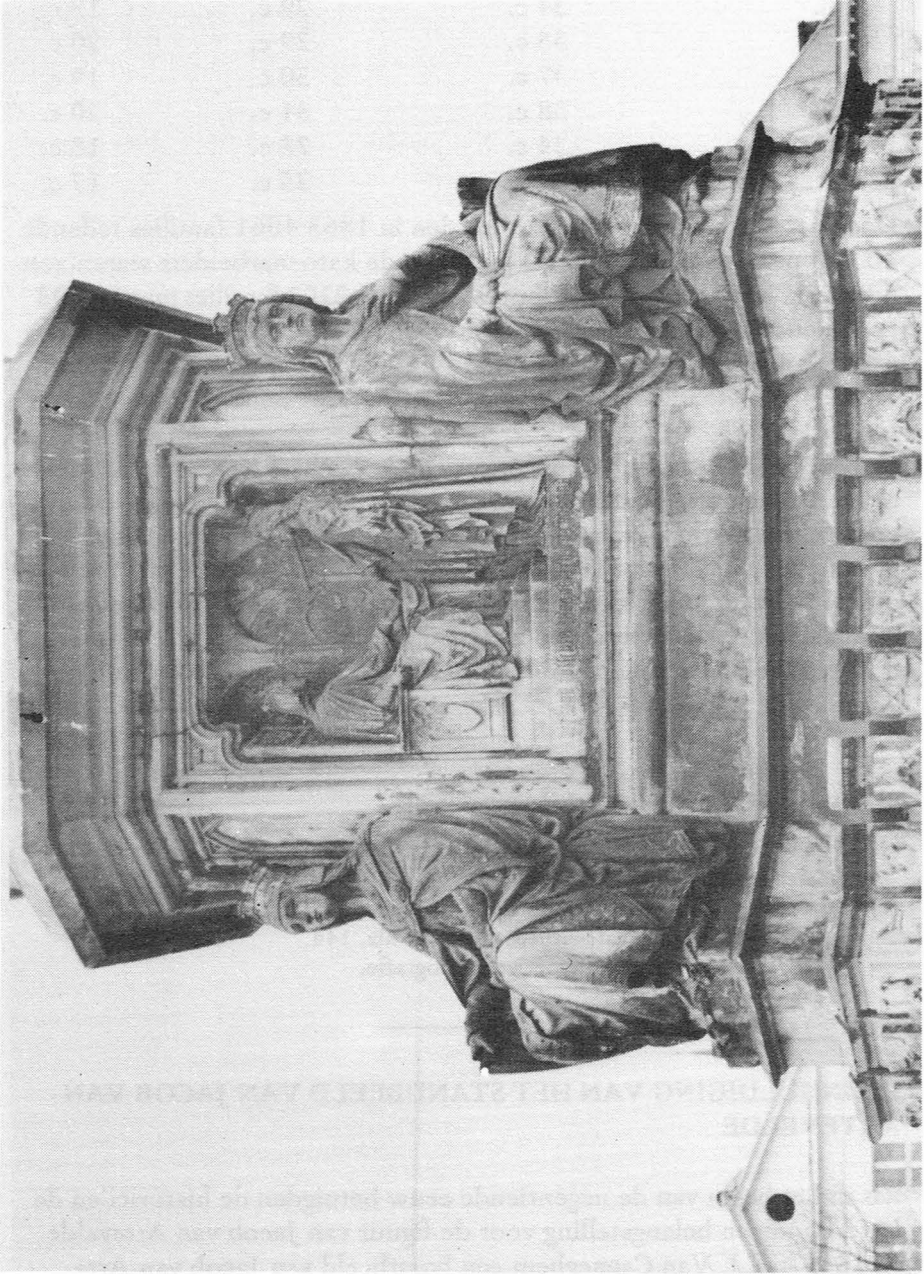
Dat men eens aan ons land moest ko - men, Wie zou er zeg - gen: 'tIs te straf? Wie zou er veg - ten zon - der schromen? Wie zou er op klop - pen lijk op kaf? 'tZijn

gingen naar Brussel om aan de Algemeene Werkersmaatschappij te Brussel een prachtschrift aan te bieden als dank voor de hulp aan de Gentse slachtoffers van de katoencrisis. De rede uitgesproken door Jan De Ridder verscheen volledig in de Beurzencourant. (21.11.1863)

20 November : Vrijdag laatstleden zijn er weer veertien jongelingen uit onze stad vertrokken om dienst te nemen in het korps van de Pauselijke Zouaven te Rome. In 1863 vertrokken zeven Gentenaars naar Rome.

Zondag 22 November : In de zaal Parnassus werd een meeting gehouden, ingericht door de hoofdafdeling van het Vlaamsch Verbond en voorgezeten door Obrie. De Ridder, voorzitter wevers, Em. Moyson, Poppe, lid huisschildersmaatschappij, Bilén, voorzitter spinners voerden er het woord. Op de meeting waren 400 à 500 aanwezigen. Aanleiding tot de meeting was het geval Karsman. In april 1863 had Karsman te Antwerpen een dichtstuk uitgegeven met zijn naam, maar zonder de naam van de drukker. Karsman werd veroordeeld te Antwerpen tot een boete van vijf frank. Karsman ging in beroep voor de rechtbank te Brussel. Julius Vuylsteke, advocaat van Karsman, verklaarde in het Nederlands te zullen pleiten, maar het beroepshof vaardigde een arrest uit, waarbij bevolen werd in het Frans te pleiten. Daarop verlieten Karsman en zijn advocaat de rechtzaal. Karsman werd nu veroordeeld tot drie maand gevangenis. De Beurzencourant bracht een lang verslag over de meeting. E. Moyson stelde de vraag : "Wat wil de vinger van Artevelde, die naar de toekomst wijst, zeggen ? Welke toekomst is het voor ons, Gentenaars en Vlamingen. Een toekomst van Vlaming of Belg ? Een toekomst van eerbied voor ons zelf of van verloochening van ons zelf ?" Alle sprekers verdedigden het gebruik van het Nederlands bij het gerecht. Pas tien jaar later zal op 17.8.1873 de eerste wet op het gebruik van het Nederlands voor de Vlaamse rechtbanken verschijnen in het Staatsblad, wet die op 17.8.1874 van toepassing zal worden.

28 November : Het afschaffen van het luiden van de klok bij het vertrek van de treinen heeft overal klachten uitgelokt. Een delegatie van de hotelhouders en de herbergiers gevestigd bij het station heeft aan de minister gevraagd om het luiden van de klok weer in te voeren. De minister heeft besloten, dat de klok weer zal geluid worden tien minuten voor het vertrek van de treinen; het luiden onmiddellijk bij het vertrek van de trein blijft afgeschaft.

(Copyright : Dienst voor Toerisme Gent)

Onderzoeken we even de evolutie van de broodprijzen.

	Gebuild	Ongebild	Rogge
4 jan.	34 c.	29 c.	19 c.
5 april	35 c.	29 c.	20 c.
29 juni	37 c.	30 c.	19 c.
31 juli	38 c.	31 c.	20 c.
4 oct.	34 c.	28 c.	18 c.
27 dec.	31 c.	25 c.	17 c.

Door het Liefdadigheidsbureau werden in 1863 4061 families tellende 10 213 personen gesteund. De helft van de katoenarbeiders waren zonder werk. Het Liefdadigheidsbureau steunde 2107 families met 10 202 personen, die getroffen waren door de werkloosheid. Een aantal families weken uit, voornamelijk naar Noord-Frankrijk; aan 539 families betaalde het Liefdadigheidsbureau 3 775,87 fr. als steun voor de reiskosten.

In 1863 werd het Rode Kruis opgericht; terwijl schreef Bizet zijn opera *Les pêcheurs de perles*, publiceerde Ern. Renan zijn *Vie de Jésus* en Alfr. Nobel vervaardigde dynamiet. In Londen wordt de Underground geopend. Terwijl stierven de taalkundige Jacob Grimm; de dichter Alfred de Vigny en de schilder Eug. Delacroix. De Engelse staatslieden Arth. Henderson en David Lloyd George, de dichter G. d'Annunzio en de Amerikaan Henry Ford werden in 1863 geboren.

M. STEELS

BIBLIOGRAFIE

- (1) Al de documenten werden gepubliceerd in het *Mémorial administratif de la ville de Gand*, (1863 en 1864).
- (2) J. E. Nève : *Gand sous la domination française*.
Elis. Dhanens : Sint-Baafskathedraal Gent. Blz. 144.
Beide werken geven een uitvoerige bibliografie.

DE INHULDIGING VAN HET STANDBEELD VAN JACOB VAN ARTEVELDE

Pas in het begin van de negentiende eeuw betuigden de historici en de letterkundigen belangstelling voor de figuur van Jacob van Artevelde. In 1845 had J. Van Caeneghem een borstbeeld van Jacob van Artevelde, werk van F. De Vigne geschonken aan de stad Gent. In de historische stoet die Gent doortrok in 1849 reed een praalwagen met